

Sygn. akt I NKRS 104/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij (uzasadnienie)

w sprawie z odwołania P. K.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 27 maja 2021 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2020 r., poz. 28,

z udziałem M. K. M.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2022 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.

UZASADNIENIE

Uchwałą Nr [...] /2021 z dnia 27 maja 2021 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W., ogłoszonym w Monitorze Polskim z 2020 r., poz. 28, na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o

Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. 2021, poz. 269; dalej: ustawa o KRS), Krajowa Rada Sądownictwa: (1.) przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie M. K. M. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W. oraz (2.) nie przedstawiła Prezydentowi RP wniosku o powołanie na to stanowisko P. K..

W uzasadnieniu uchwały wskazano, że na jedno wolne stanowisko sędziego zgłosili się m.in. P. K. sędzia Sądu Rejonowego w W. oraz M. K. M. sędzia Sądu Rejonowego w W.. Uchwałą nr [...] /2020 Rada przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie P. K. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W. oraz nie przedstawiła takiego wniosku o powołanie M. K. M.. Od powyższej uchwały M. K. M. złożyła odwołanie. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 24 marca 2021 r. w sprawie o sygn. akt I NKRS 44/21 uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa.

Na posiedzeniu w dniu 27 maja 2021 r. zespół członków Rady, po zapoznaniu się ze zgromadzonymi w sprawie materiałami i ich przeanalizowaniu, omówił szczegółowo kandydatury, odbył naradę i uznał, że materiały są wystarczające do zajęcia stanowiska w sprawie. Podczas głosowania członkowie zespołu na P. K. nie oddali głosów „za” ani „przeciw”, przy 3 głosach „wstrzymujących się”, a na M. K. M. oddali 3 głosy „za”, przy braku głosów „przeciw” i „wstrzymujących się”. Zespół postanowił jednogłośnie rekomendować na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W. kandydaturę M. K. M.. Wniosek taki, w ocenie zespołu, jest w pełni uzasadniony treściami ocen kwalifikacyjnych kandydatów, informacjami dokumentującymi ich doświadczenie zawodowe, w tym doświadczenie orzecznicze, opiniami przełożonych, rekomendacjami, opinią Kolegium Sądu Okręgowego w W. oraz innymi dokumentami dołączonymi do kart zgłoszenia kandydatów. Zespół wskazał, że wybrana kandydatka w najwyższym stopniu spełnia kryteria wyboru. Zespół uznał, iż z uwagi na długoletnie doświadczenie orzecznicze (ponad 2 razy dłuższe niż drugiego uczestnika konkursu) kandydatka w wyższym stopniu spełnia kryterium doświadczenia zawodowego.

Krajowa Rada Sądownictwa podzieliła stanowisko zespołu i uznała, że Prezydentowi RP przedstawiony zostanie wniosek o powołanie M. K. M. do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w W..

Dokonując charakterystyki kandydatów w uzasadnieniu uchwały Rada wskazała, że M. K. M. urodziła się w 1964 r. w Z.. W 1990 r. ukończyła wyższe studia prawnicze z oceną dobrą, uzyskując tytuł magistra. W latach 1990-1995 była zatrudniona w Urzędzie Skarbowym w B. na stanowisku inspektora. W 1991 r. ukończyła aplikację administracyjną. W latach 1995-1996 zatrudniona była w Urzędzie Skarbowym w Z. na stanowisku komisarza skarbowego. Po odbyciu aplikacji sądowej, w 1997 r. złożyła egzamin sędziowski z łącznym wynikiem dobrym. W latach 1999-2000 pracowała w Urzędzie Skarbowym w G. na stanowisku inspektora. W latach 2000-2001 była zatrudniona w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych w G. na stanowisku specjalisty. Z dniem 17 września 2001 r. została mianowana asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w S.. Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 29 listopada 2004 r. została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w S.. Orzekała w IV Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Z dniem 4 września 2006 r. została przeniesiona na stanowisko sędziego Sądu Rejonowego w W.. Orzeka w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. W 2015 r. ukończyła studia podyplomowe z zakresu prawa pracy z wynikiem dobrym. Brała udział w licznych szkoleniach zawodowych, w tym z zakresu prawa pracy, zorganizowanych m.in. przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

Powołując ocenę kwalifikacji wybranej kandydatki wskazano, iż analiza jej spraw pozwala na uzasadnione stwierdzenie, że jest ona dobrze przygotowana do pełnienia obowiązków sędziego sądu okręgowego. Prowadzone przez nią postępowania świadczą o bardzo dobrej wiedzy w zakresie prawa materialnego i procesowego. Widoczna jest zarówno dbałość o należyłą koncentrację materiału dowodowego, jak też o treść wydawanych zarządzeń przygotowawczych, co zapobiegało przewlekłości postępowania. Orzeczenia sformułowane były w prawidłowy i czytelny sposób zarówno od strony merytorycznej, jak też językowej i zawierały niezbędne elementy dla ewentualnego postępowania egzekucyjnego.

W opinii wskazano, że kandydatka prawidłowo wykonywała czynności przewodniczącego składu orzekającego zarówno na rozprawach, jak też przygotowując się do prowadzenia postępowań dowodowych. W sprawach można zauważyć dbałość o szybkie i sprawne prowadzenie postępowań oraz właściwe gromadzenie przez kandydatkę materiału dowodowego, a także jego należytą koncentrację. W okresie objętym analizą kandydatka sporządziła 143 orzeczeń, w tym 100 uzasadnień w ustawowym terminie, w pozostałych przypadkach opóźnienia były usprawiedliwione. Uzasadnienia te odpowiadały wymogom ustawowym. Były one redagowane w sposób prawidłowy i dokładny. Z opinii o kandydatce, sporządzonej przez Wiceprezesa Sądu Rejonowego w W., wynika, że w okresie dotychczasowej pracy była oceniana pozytywnie, jest osobą odpowiedzialną, sumienną i posiada umiejętność pracy w zespole. Wykazała się zaangażowaniem w pracę orzeczniczą, a ponadto dużą wiedzą merytoryczną z zakresu prawa pracy oraz bardzo dobrym opanowaniem warsztatu sędziowskiego. W ocenie sędziego wizytatora uzasadnione jest twierdzenie, że M. K. M. spełnia wymogi do powołania jej na stanowisko sędziego sądu okręgowego.

Odnośnie P. K. wskazano, że urodził się w 1981 r. w M.. W 2005 r. ukończył wyższe studia prawnicze z oceną bardzo dobrą. W latach 2005-2006 był zatrudniony w „D.” z siedzibą w W. na stanowisku prawnika. Po odbyciu etatowej aplikacji sądowej, w 2009 r. złożył egzamin sędziowski z łącznym wynikiem bardzo dobrym. Od listopada do grudnia 2009 r. był zatrudniony w Sądzie Rejonowym w W. na stanowisku koordynatora prawnego. Od stycznia do kwietnia 2010 r. pracował w Sądzie Okręgowym w W. na stanowisku asystenta. Z dniem 6 kwietnia 2010 r. został mianowany referendarzem sądowym w Sądzie Okręgowym w W.. Obowiązki orzecznicze wykonywał w XVI i XX Wydziale Gospodarczym tego Sądu. Postanowieniem Prezydenta RP z dnia 3 października 2013 r. został powołany do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Rejonowego w W.. Orzeka w I Wydziale Cywilnym. Od 1 lipca 2015 r. pełni funkcję Zastępcy Przewodniczącego tego Wydziału. W 2012 r. ukończył studia podyplomowe z zakresu ekonomii i prawa gospodarczego z wynikiem bardzo dobrym. Brał udział w licznych szkoleniach zawodowych, w tym z zakresu prawa cywilnego i postępowania egzekucyjnego.

Powołując ocenę kwalifikacji odwołującego się wskazano, że pracowitość opiniowanego, jego wysoka wiedza merytoryczna, doświadczenie, podejście do obowiązków służbowych, wysoka kultura osobista, stosunek do stron oraz współpracowników w połączeniu z osiąganymi wynikami sprawiają, że w pełni zasługuje na powołanie na stanowisko sędziego sądu okręgowego. Z opinii, sporządzonej przez Prezesa Sądu Rejonowego w W., wynika, że kandydat jest osobą bardzo dobrze zorganizowaną i rzetelną. Prowadzi postępowania sprawnie, podejmując czynności i decyzje procesowe bez zbędnej zwłoki. W prowadzeniu referatu jest metodyczny, zdyscyplinowany i zaangażowany w pracę. Cechuje go bardzo dobra znajomość przepisów prawa, orzecznictwa i poglądów doktryny, co przekłada się na jego wysoką stabilność orzecznictwa. Skutecznie utrzymywał liczbę spraw w referacie na stosunkowo niskim poziomie, mimo stale wysokiego wpływu. W toku cyklicznych czynności nadzorczych Przewodniczącego Wydziału nie stwierdzano spraw, w których nie podjął czynności w określonym terminie. Skuteczność oraz pracowitość kandydata w sposób znaczący przyczyniły się do zmniejszenia zaległości w Wydziale i poprawy wyników. Uzasadnienia sporządza w ustawowym terminie, zaś jednostkowe przypadki uchybienia były usprawiedliwione bądź zwolnieniem lekarskim, bądź to wykorzystywaniem urlopu wypoczynkowego w trakcie biegu terminu do sporządzenia pisemnego uzasadnienia. Kandydat jest przygotowany merytorycznie do wykonywania zawodu. Cechuje go bardzo dobra znajomość przepisów prawa, orzecznictwa i poglądów doktryny. Wiedzę tę z powodzeniem wykorzystuje w pracy orzeczniczej. Przy stosowaniu prawa wykazuje się samodzielnością, przedstawiając wyczerpującą i przekonującą argumentację prawną. Posiada dobrą stabilność orzecznictwa. Sędzia wizytator stwierdził, że wnioski z oceny pozwalają na poparcie kandydatury P. K. na stanowisko sędziego sądu okręgowego.

Dokonując porównania kandydatów Rada w uzasadnieniu wskazała, że kandydaci spełniają formalnie wszystkie kryteria wyboru, zaś przy podejmowaniu decyzji Krajowa Rada Sądownictwa kierowała się ocenami kwalifikacyjnymi oraz doświadczeniem zawodowym kandydatów (biorąc pod uwagę jego różnorodność i długość), jak również wzięła pod uwagę wskazania Sądu Najwyższego. Osoba przedstawiona do powołania posiada ponad 31-letnie doświadczenie zawodowe

w zakresie stosowania prawa, w tym prawie 20-letnie w pełnieniu obowiązków orzeczniczych, zdobyte na stanowiskach asesora sądowego oraz w pełnieniu urzędu na stanowisku sędziego. Doświadczenie zawodowe nie orzecznicze dotyczy pracy na stanowiskach w organach administracji państwowej, w tym w organie rentowym, przy stosowaniu szeroko rozumianego prawa podatkowego i prawa ubezpieczeń społecznych. Długość doświadczenia zawodowego kandydatki w tym zakresie wynosi 11 lat. Jest ono podbudowane nie tylko studiami prawniczymi, ale również ukończoną aplikacją administracyjną. Wysokie kwalifikacje merytoryczne M. K. M. znajdują odzwierciedlenie w ocenie jej pracy na stanowisku sędziego oraz opiniach służbowych. Zgodnie z przedstawionymi ocenami i opiniami jest zaangażowana w pracę orzeczniczą, a ponadto posiada dużą wiedzę merytoryczną z zakresu prawa pracy oraz cechuje się bardzo dobrym opanowaniem warsztatu sędziowskiego. Wybrana kandydatka posiada interdyscyplinarne wykształcenie i doświadczenie zawodowe z kilku dziedzin prawa (dwie różne aplikacje: administracyjna i sądowa, stosowanie prawa podatkowego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych). Kontrkandydat posiada prawie 16-letnie doświadczenie zawodowe, w tym ponad 11-letnie w pełnieniu obowiązków orzeczniczych, zdobyte podczas zatrudnienia na stanowiskach referendarza sądowego oraz w pełnieniu urzędu na stanowisku sędziego. Kandydat ten legitymuje się zatem znacznie krótszym niż wybrana kandydatka zarówno stażem pracy, jak i doświadczeniem orzeczniczym, a także mniejszym doświadczeniem życiowym, co powoduje, że nie spełnia w najwyższym stopniu kryterium doświadczenia zawodowego. Orzecznicze doświadczenie zawodowe odwołującego się obejmuje różne wydziały (gospodarczy i cywilny), różne stanowiska (referendarza i sędziego) oraz różne sądy (okręgowy i rejonowy). Doświadczenie zawodowe P. K. przy stosowaniu prawa obejmuje również pracę na stanowiskach: prawnika w spółce prawa handlowego, koordynatora prawnego w sądzie powszechnym i asystenta sędziego w sądzie okręgowym).

W ocenie Rady długość doświadczenia zawodowego ogółem przy stosowaniu prawa M. K. M. jest dwa razy większa niż P. K.. Nadto długość doświadczenia zawodowego orzeczniczego przy stosowaniu prawa wybranej kandydatki jest dwa razy większa niż skarżącego. Zdaniem KRS kwalifikacje i

doświadczenie praktyczne M. K. M. są bardziej różnorodne, bo dotyczą nie tylko sfery sądownictwa powszechnego, ale również prawa administracyjnego i działania organów administracji państwowej skarbowych i rentowych. W ocenie Rady, te wszystkie okoliczności zadecydowały o uznaniu M. K. M. za kandydatkę spełniającą kryteria wyboru w stopniu wyższym niż drugi kandydat. Rada skonstatowała, że o przedstawieniu Prezydentowi RP M. K. M. zadecydował całokształt okoliczności sprawy, a w szczególności wieloletnie i różnorodne doświadczenie zawodowe, wnioski płynące z oceny jej pracy i kwalifikacji zawodowych, opinie służbowe, potwierdzające rzetelną praktykę zawodową oraz umiejętności predestynujące do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego. Rada miała również na uwadze, że kandydatka posiada dwukrotnie dłuższe doświadczenie orzecznicze oraz większe doświadczenie życiowe niż kontrkandydat.

Na posiedzeniu Krajowej Rady Sądownictwa w dniu 27 maja 2021 r. na: P. K. oddano 3 głosy „za”, nie oddając głosów „przeciw”, przy 13 głosach „wstrzymujących się” (przy udziale 16 osób), zaś M. K. M. oddano 13 głosów „za”, nie oddając głosów „przeciw”, przy 3 głosach „wstrzymujących się” (przy udziale 16 osób).

W odwołaniu z dnia 8 lipca 2021 r. od uchwały Nr [...] /2021 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 27 maja 2021 r., P. K. zaskarżył ww. uchwałę w całości. Zaskarżonej uchwale odwołujący się zarzucił naruszenie:

1. art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez dokonanie oceny kandydatur odwołującego oraz M. K. M. w zakresie dotyczącym ich doświadczenia zawodowego bez wszechstronnego rozważenia sprawy, tj. bez uwzględnienia rodzaju tego doświadczenia oraz jego przydatności do wykonywania obowiązków sędziego sądu okręgowego;
2. art. 35 ust. 2 pkt 1 ustawy o KRS poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że kryterium doświadczenia zawodowego każdego z kandydatów podlega ocenie wyłącznie przez pryzmat jego długości i różnorodności bez uwzględnienia rodzaju tego doświadczenia oraz jego przydatności do wykonywania obowiązków sędziego sądu okręgowego;
3. art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 i art. 60 Konstytucji RP poprzez dokonanie przez Radę wykładni przesłanki doświadczenia zawodowego doprowadzającej do sprzeczności z tymi przepisami, odbierającej tej przesłance charakter obiektywny i prowadzącej do dyskryminacji odwołującego w ubieganiu się o pełnienie funkcji publicznej ze względu na jego wiek;
4. art. 35 ust. 2 ustawy o KRS poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, polegające na uznaniu, że jednym z kryteriów oceny kandydatów jest ich doświadczenie życiowe;

5. art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez ocenę doświadczenia życiowego kandydatów bez wszechstronnego rozważenia sprawy, a wręcz z pominięciem jakichkolwiek okoliczności pozwalających na ustalenie, który z nich posiada większe doświadczenie życiowe;

6. art. 33 ust. 2 ustawy o KRS poprzez niezażądanie osobistego stawienia uczestników postępowania, złożenia przez nich pisemnych wyjaśnień lub uzupełnienia materiałów sprawy w sytuacji gdy zachodził wypadek uzasadniający podjęcie takich czynności, a mianowicie Rada dostrzegła konieczność dokonania oceny doświadczenia życiowego kandydatów, nie dysponując jednocześnie wystarczającym do tego materiałem dowodowym;

7. art. 33 ust. 2 ustawy o KRS poprzez niezażądanie osobistego stawienia uczestników postępowania, złożenia przez nich pisemnych wyjaśnień lub uzupełnienia materiałów sprawy w sytuacji gdy zachodził wypadek uzasadniający podjęcie takich czynności, a mianowicie od chwili dokonania przez odwołującego zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie do momentu rozpatrzenia jego kandydatury upłynęło niemal półtora roku, zaś w trakcie tego czasu znaczącej zmianie uległa jego sytuacja zawodowa, co mogło mieć wpływ na ocenę jego doświadczenia zawodowego.

Wskazując na powyższe zarzuty odwołujący się wnioskował o uchylenie zaskarżonej uchwały w całości i przekazanie sprawy Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 30 sierpnia 2021 r. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa wnioskował o oddalenie odwołania w całości, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż zgodnie z art. 44 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Z przytoczonego przepisu wynika prawo zaskarżania uchwał Rady podejmowanych w sprawach należących do jej kompetencji, w tym w sprawach wymienionych w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o KRS, tj. o rozpatrzenie i ocenę kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych oraz na stanowiskach asesorów sądowych w sądach administracyjnych. Stosownie do art. 44 ust. 3 ustawy o KRS, do postępowania przed Sądem Najwyższym

w sprawach z odwołań od uchwał Rady stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, z wyłączeniem stosowania przepisu art. 87¹ k.p.c., ustanawiającym przymus adwokacko-radcowski w występowaniu przed Sądem Najwyższym. Odesłanie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej implikuje sposób wyznaczenia granic rozpoznania przez Sąd Najwyższy sprawy zainicjowanej odwołaniem uczestnika postępowania. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, a z urzędu bierze pod rozagę tylko nieważność postępowania.

W świetle art. 44 ust. 1 ustawy o KRS, kognicja Sądu Najwyższego w sprawach z odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa dotyczących obsady stanowisk sędziowskich obejmuje wyłącznie badanie, czy uchwała nie pozostaje w sprzeczności z prawem. Przedmiot postępowania w kwestii oceny kandydata i przedstawienia wniosku o jego powołanie na stanowisko sędziego ma charakter sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, a zatem winna ona podlegać kontroli sądowej w zakresie właściwym tego rodzaju sprawom, tj. pod kątem legalności i przestrzegania stosownych procedur prawnych. Kognicja Sądu Najwyższego w zakresie kontroli nad postępowaniem dotyczącym przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie na stanowisko sędziego, obejmuje w szczególności badanie, czy KRS przestrzegała w danym postępowaniu jednolitych kryteriów oceny kandydatów oraz procedur postępowania związanych z tą oceną i przedstawieniem wniosku Prezydentowi. Analiza tego, czy uchwała nie pozostaje w sprzeczności z prawem, obejmuje również, kontrolę przestrzegania przez Radę innych wymagań prawnych, w tym np. ustawowych warunków powoływania na stanowisko sędziego, sprecyzowanych w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ogólnych reguł proceduralnych wynikających z ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Podstawę odwołania P.K. stanowiły zarzuty naruszenia przepisów art. 33 ust. 1 i 2, art. 35 ust. 2 (pkt 1) ustawy o KRS oraz art. 2, 32 ust. 1 i 2 oraz 60 Konstytucji. Zdaniem odwołującego się Krajowa Rada Sądownictwa błędnie przyjęła, że kontrkandydatka ma większe i bogatsze doświadczenie zawodowe oraz większe doświadczenie życiowe, jak i nie rozpatrzyła wszechstronnie sprawy.

Przepis art. 33 ust. 1 ustawy o KRS zobowiązuje Radę, aby przed podjęciem uchwały w indywidualnych sprawach należących do jej kompetencji, wszechstronnie rozważyła sprawę, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeśli zostały złożone. Nakaz podjęcia uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy oznacza, że Rada nie może pominąć istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności wynikających z udostępnionej dokumentacji lub wyjaśnień, czy innych zebranych dowodów, ani dokonać ustaleń sprzecznych z tym materiałem, zaś samo rozstrzygnięcie powinno być wynikiem wszechstronnego rozważenia wszystkich aspektów sprawy w sposób, który nie był dowolny (wyroki Sądu Najwyższego z: 26 kwietnia 2012 r., III KRS 11/12; 22 maja 2012 r., III KRS 14/12; 15 lutego 2019 r., I NO 14/19; 2 czerwca 2020 r., I NO 192/19).

W zakresie podniesionego przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 35 ust. 1 i 2 ustawy o KRS wskazać należy, że przepis ten stanowi, że jeżeli na stanowisko sędziowskie zgłosił się więcej niż jeden kandydat, zespół członków Rady opracowuje listę rekomendowanych kandydatów, a przy ustalaniu ich kolejności na liście kieruje się przede wszystkim oceną kwalifikacji kandydatów, a ponadto uwzględnia: 1) doświadczenie zawodowe, dorobek naukowy, opinie przełożonych, rekomendacje, publikacje i inne dokumenty dołączone do karty zgłoszenia; 2) opinię kolegium właściwego sądu oraz ocenę właściwego zgromadzenia ogólnego sędziów. Przytoczony katalog (adresowany w pierwszej kolejności do zespołu członków Rady przy sporządzaniu listy rekomendowanych kandydatów) nie ma wyczerpującego charakteru i – poza wyeksponowaniem oceny kwalifikacji kandydatów jako kryterium podstawowego – nie hierarchizuje kolejnych przymiotów, którymi powinna odznaczać się osoba ubiegająca się o to stanowisko.

Lista o której mowa w art. 35 ustawy o KRS, jest rodzajem stanowiska zespołu, podejmowanego w przypadku, gdy na wolne stanowisko sędziowskie, zgłosił się więcej niż jeden kandydat. Zespół powinien dokonać wyboru i przedstawić Radzie najlepszego lub najlepszych kandydatów z punktu widzenia kryteriów określonych w ust. 2. Lista ma więc charakter listy rankingowej, zamykającej ten etap wyboru kandydata, który należy do zadań zespołu przygotowującego sprawę do rozpatrzenia przez Radę. Chociaż art. 35 ust. 2

ustawy o KRS odnosi się wprost do prac zespołu, to ma on także zastosowanie do oceny kandydatów przed Radą w pełnym składzie (wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2012 r., III KRS 17/12).

Nie ma racji skarżący, że Rada podejmując uchwałę naruszyła art. 35 ust. 1 ustawy o KRS poprzez uznanie, że jednym z kryterium oceny kandydatów jest ich doświadczenie życiowe. Ze wskazanego przepisu, ale również orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że doświadczenie zawodowe stanowi podstawowe kryterium, jakie Rada powinna brać pod uwagę przy ocenie kandydatów na wakujące stanowiska sędziowskie. Nie jest to jednak jedyne kryterium, jakie uwzględnia Rada podejmując decyzję o wyborze. Ponadto, żadne z kryteriów przyjętych przez KRS przy ocenie kandydatów do pełnienia urzędu sędziego nie ma charakteru decydującego. Nie jest również konieczne wymagane uszeregowanie kandydatów w oparciu o każde z nich. Decyduje ocena całościowa wynikająca z łącznego zastosowania tych kryteriów (wyroki Sądu Najwyższego: z 17 sierpnia 2010 r., III KRS 10/10; z 27 sierpnia 2014 r., III KRS 36/14). Tak więc możliwe było zastosowanie przez Radę przy wyborze kandydatów kryterium pozaustawowego, jakim jest doświadczenie życiowe.

Odwołujący się także nieskutecznie zarzucił Radzie naruszenie art. 33 ust. 2 ustawy o KRS poprzez niezażądanie osobistego stawiennictwa uczestników, brak zażądania od nich pisemnych wyjaśnień bądź uzupełnienia materiałów sprawy. W uzasadnionych przypadkach Rada lub zespół jej członków może żądać osobistego stawiennictwa uczestnika postępowania lub złożenia przez niego pisemnych wyjaśnień, a także uzupełnienia materiałów sprawy. Zastosowanie wskazanych środków jest uprawnieniem Rady, a nie obowiązkiem KRS i od niej, a na wstępnym etapie postępowania – od zespołu członków Rady, zależy sposób ich realizacji. Nie jest zatem możliwe skuteczne postawienie zarzutu niezażądania od uczestnika postępowania ustnych lub pisemnych wyjaśnień bez wykazania istnienia takiej potrzeby (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2014 r., III KRS 25/14). Zwrócić należy uwagę, że odwołujący się mając świadomość wystąpienia okoliczności mogących sprawić, że jego kandydatura zostanie lepiej oceniona, w żaden sposób przez półtora roku nie przedstawił tych okoliczności Radzie. KRS nie miała wiedzy o wystąpieniu powyższych okoliczności, dlatego też

nie sposób jest czynić jej z tego powodu zarzutu, kiedy częściowo zaniechanie Rady, wynikało z zaniechania kandydata. Zarzut mógłby odnieść skutek, jeżeli Rada mając świadomość wystąpienia okoliczności, o których traktuje odwołujący się, całkowicie by je pominęła. Niemniej jednak, ponownie rozpoznając sprawę, Rada winna wziąć pod uwagę, iż w stanie faktycznym sprawy doszło do zmian okoliczności, mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy i w związku z tym, podjąć odpowiednie czynności.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu Najwyższego treść zaskarżonej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nie pozwala na uznanie, że Rada przy ocenie poszczególnych kandydatur spełniła wymaganie wszechstronnego rozważenia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, przy zastosowaniu przejrzystych, jednolitych i sprawiedliwych kryteriów.

Krajowa Rada Sądownictwa w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały wskazała, że o przedstawieniu Prezydentowi RP kandydatury M. K. M. zadecydował całokształt okoliczności sprawy, a w szczególności wieloletnie i różnorodne doświadczenie zawodowe, wnioski płynące z oceny jej pracy i kwalifikacji zawodowych, opinie służbowe, potwierdzające rzetelną praktykę zawodową oraz umiejętności predestynujące do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego. Rada miała również na uwadze, że uczestniczka postępowania posiada dwukrotnie dłuższe doświadczenie orzecznicze oraz większe doświadczenie życiowe niż kontrkandydat.

Ocena przydatności kandydata należy do Rady, a jeżeli została dokonana przy pomocy właściwych kryteriów i nie doszło do naruszenia przepisów postępowania mogących mieć wpływ na jego wynik, Sąd Najwyższy jedynie sprawdza, czy przy użyciu tych kryteriów Rada nie przekroczyła granic swobodnego uznania (wyrok Sądu Najwyższego z 13 lipca 2012 r., III KRS 17/12).

W przedmiotowej sprawie ocena przydatności kandydatów przeprowadzona została w oderwaniu od przeznaczenia wakującego stanowiska (wydział cywilny). Jakkolwiek kandydat na sędziego powinien spełniać wymagania w stopniu uprawniającym go do orzekania na każdym stanowisku sędziowskim niezależnie od wydziału, tak w przypadku kandydowania na wyższe stanowisko w wymiarze sprawiedliwości nie można pomijać faktycznego przeznaczenia wakującego

stanowiska. Dokonana zatem przez Radę ocena okoliczności sprawy, biorąc pod uwagę doświadczenie zawodowe kandydata niewybranego (skupiające wokół prawa i postępowania cywilnego) oraz kandydatki wybranej (specjalistka w zakresie postępowania cywilnego oraz pracy i ubezpieczeń społecznych), w oderwaniu od przeznaczenia wakującego stanowiska, stwierdzająca, iż kandydatka z uwagi na doświadczenie zawodowe jest lepszą kandydatką, musi zostać uznana za dowolną. Za powyższym przemawia również fakt, iż w zasadzie Rada dokonując takiej oceny, nie poparła jej żadną argumentacją. Zgodzić należy się z odwołującym, że treść uzasadnienia uchwały nie pozwala na wywnioskowanie z jakich względów doświadczenie wybranej kandydatki wybranej – obejmujące w przeszłości stosowanie prawa administracyjnego i podatkowego oraz obecnie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, przy w zasadzie ciągłej praktyce kandydata niewybranego w obrębie prawa i postępowania cywilnego zostało ocenione zostało wyżej niż odwołującego się.

W odniesieniu do doświadczenia orzeczniczego rozumianego jako przepracowane lata na stanowisku sędziowskim, w sytuacji znacznej różnicy wiekowej kandydatów biorących udział w konkursie, Rada winna spojrzeć na przyjęte przez siebie kryterium w sposób obiektywny, nieoderwany od okoliczności sprawy. Za dowolną i nieuzasadnioną należy uznać ocenę, przyjmującą, że dłuższy staż kandydatki wybranej w dziedzinie innej niż przeznaczone stanowisko sędziowskie, jest lepszy niż krótszy staż kandydata niewybranego, którego doświadczenie zawodowe jest zbieżne z wakującym stanowiskiem. Takiego ujęcia sprawy, Rada w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały w żaden sposób nie wyjaśniła.

Rada jako kryterium decydujące o wyborze przyjęła także doświadczenie życiowe. Jednakże oceniając doświadczenie życiowe kandydatów Rada w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały winna te kwestie wyjaśnić, pogłębić oraz odpowiednio zróżnicować, czego w niniejszej sprawie niestety zabrakło. Takie zaś ujęcie pozwoli na należyłą ocenę kandydatów w kontekście wybranego decydującego kryterium przyjętego przez KRS.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że obowiązkiem Krajowej Rady Sądownictwa w przypadku, w którym kilka osób ubiega się o wolne stanowiska sędziowskie jest przede wszystkim wyjaśnienie

i konkretne wskazanie w uchwale, jakie kryteria ocenne stanowiły punkt wyjścia przy wyborze najlepszych kandydatów pretendujących do objęcia stanowiska sędziego (wyrok Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2016 r., III KRS 33/16). Zauważyć również należy, że zakres rozważań Rady poświęcony analizie ocenianych kandydatur powinien być szerszy w przypadku osób o zbliżonej sytuacji faktycznej (wyrok Sądu Najwyższego z 17 sierpnia 2010 r., III KRS 10/10). Natomiast z całą pewnością analiza i rozważania Rady powinny być pogłębione w przypadku w sytuacji porównywalnego i wysokiego poziomu kwalifikacji kandydatów (wyrok Sądu Najwyższego z 2 lipca 2015 r., III KRS 25/15).

Podkreślić należy, że Rada w uzasadnieniu powinna wyeksponować w sposób szczegółowy, powody dla których przyjęła, że uczestniczka postępowania spełnia kryteria, ustawowe. o których mowa w art. 35 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o KRS, oraz kryteria pozaustawowe w stopniu wyższym niż, odwołujący się. Pominięcie powyższego w uzasadnieniu uchwały, a sprowadzenie go w zasadzie do ogólnych stwierdzeń, bez uwzględniania szczegółowych okoliczności sprawy (kwalifikacji kandydatów), sprawia, że sfera motywacyjna uchwały nie została ujawniona w sposób dostateczny, a więc taki, który umożliwiłby sądową kontrolę uchwały.

Mając powyższe na względzie, zasadnie skarżący zarzucił Radzie naruszenie przepisów art. 33 ust. 1 i 2, art. 35 ust. 2 (pkt 1) ustawy o KRS.

Skarżący w swoim odwołaniu zarzucił Radzie naruszenie przepisów art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 art. 60 Konstytucji. Pierwszy z wymienionych przepisów, przez wskazanie, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej, nakazuje dochowanie przez Krajową Radę Sądownictwa obowiązku wszechstronnego rozpatrzenia i oceny kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziowskich, w sposób respektujący standardy charakterystyczne dla organów demokratycznego państwa prawnego, w tym – między innymi – zasadę ochrony zaufania obywatela do państwa. Z kolei przedmiotem ochrony wynikającej z art. 60 ustawy zasadniczej jest przede wszystkim formalny aspekt dostępu do służby, a więc związany z przestrzeganiem jednolitych kryteriów i procedur postępowania, a nie sama ocena kwalifikacji, czy też wiarygodności danej osoby z punktu widzenia kryteriów stosowanych w ramach tego postępowania. Sądowa kontrola

dokonywana przez pryzmat tego przepisu nie stwarza podstaw do wkraczania w zakres kompetencji Rady, gdyż mogłoby to oznaczać naruszenie jej konstytucyjnych uprawnień i kompetencji wynikających z art. 179 Konstytucji. Ochrona sądowa udzielana kandydatowi na określone stanowisko sędziowskie, dokonywana przy uwzględnieniu art. 60 ustawy zasadniczej, winna zatem obejmować kontrolę postępowania przed Radą pod względem jego zgodności z prawem, a więc musi być ograniczona do oceny zgodności z prawem zastosowanej procedury oceny kandydatury bądź kandydatur i w efekcie przedstawienia Prezydentowi RP wniosku o powołanie lub odmowy objęcia danego kandydata takim wnioskiem. Wreszcie art. 32 Konstytucji statuuje zasadę równości wszystkich wobec prawa i równości traktowania wszystkich przez władze publiczne (ust. 1) oraz zakazuje dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny (ust. 2). Kontrola sądowa postępowania przed Radą w zakresie jej zgodności z tym przepisem powinna więc sprowadzać się do oceny, czy wszyscy kandydaci uczestniczący w procedurze konkursowej byli traktowani jednakowo oraz czy żaden z nich nie był w żaden sposób dyskryminowany.

W kontekście tak rozumianych wskazanych wyżej zasad konstytucyjnych oraz stwierdzeniu zasadności zarzutów obraży art. 33 ust. 1 i art. 35 ust. 2 (pkt 1) ustawy o KRS za zasadne należało również uznać zarzuty odwołującego się dotyczące naruszenia przepisów art. 2, art. 32 ust. 1 i 2 art. 60 Konstytucji.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy przyjmując za podstawę art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS uchylił zaskarżoną uchwałę i przekazał Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpoznania.

Od wyroku i uzasadnienia wyroku zdanie odrębne zgłosił SSN Paweł Czubik.